

Ɔwulú Gyankpapvá Paulo Lówanlín Sísí Korintofɔ

1 ¹Mí Kristo Yesu *sumbí ɔyɔpú Paulo ání Bulu létí mu apétó pú ani píó Sostene dé ɔwulú ánfí wanlín.

²Anídé mó wanlín sisí Bulu ɔpasua ání ibu Korinto wúluto, Bulu lalé amú, bwé amú mu ahá. Amúa Kristo Yesu babwé kule, fé ani Wíe Yesu Kristo asúmpúá bvbv ɔyító féé, Yesu Kristo gyí ani féé Owíe.

³Aní Sí Bulu mva ani Wíe Yesu Kristo bugyíi mli bvale, abvha mli iwilwii.

Ania Kristo ɭkvlebwetɔ Oyúla

⁴Ntedá Bulu pán brégyíbré, aliaá mliá Kristo Yesu kvlebwé su alawá awítóle há mli. ⁵Tsúfē mó su mlulanyá iwí tógyítótó. Múá idvn gyí mli tóí pú mli asúnbi féétó. ⁶Íní lasúná ání asún ámúú anulébláa mli tsú Kristo iwí ámu bv mótó. ⁷Íní su ɔnjéttó atokiehé kugyíku medé mli hián séi ánfí mlíhié mlidé ekeá ani Wíe Yesu Kristo obótsu ɔsúsú ba bele iwí ɔwan ɔkpa kú anfi. ⁸Mu onutó ɔbówa mli ɔwvnlin yófvn eke ámúú ɔbésankí bá begyi ani asún ámu, méní asvansu méetsiá mli iwí. ⁹Oñokwalipu Bulu gyí. Mvléti mli ɔbée, mliá mu Bi, ogyi ani Wíe Yesu Kristonyɔ mlibóbwé kule.

ɔpasua Ámutɔ ɭkvlemábwé

¹⁰Apíó, nɔpú ani Wíe Yesu Kristo kókóli mli ání mli féé mlibwée kule, méní mlíméedasaún. Mlha mli agywun ibwe kule mli asvn blíhé kugyíkutɔ. ¹¹Mí apíó, tóá svá nde asún ánfí blí gyí, akvá botsú Kloe abusuantɔ babláa mi bée,

asún bubu mli nsiné. ¹²Beblí bee, mlitɔ akv̄ mliaa, “Paulo anibuo.” Abambá bee, “Apolo anibuo.” Akv̄ é bee, “Petro, bvtetráa t̄i mu Kefa anibuo.” Akv̄ é bee, “Kristo anibuo.” ¹³Nfíte mli, beye Kristotɔ? Paulo beda mántá *oyikpalíhe amusu há mli, ntéé mu dátá bɔbɔ mli *asú?

¹⁴Nedá Bulu ipán ání Gaio mua Krispu ɔma a, mmestrá bɔ mlitɔ ɔkuku asú. ¹⁵Mú su ɔhaa méetalí blí ɔbée, mí idátɔ nɔbɔ mu asú. ¹⁶Ké! Nakáín, nɔbɔ Stefano mua mu wóyító ahá é asú. Amú ɔma a, mméekaín ání netrá bɔ ɔhaa asú. ¹⁷Kristo mówa mí ahá asúbɔ. Mboún ɔbée, mbeda *asvn wankláán ámu ɔkan. Megyí ɔnɔwanki pú anyánkpúsa agywun nɔpUBLÍ mó, tsúfé ní nɔpú mó blí mó á, túmi kuvvukv̄ uméetrá tsiá Kristo oyikpalíhe amutɔ.

Bulu Túmi Pú Mu Nyánsa

¹⁸Aní Wíe Yesu oyikpalíhesu lowu iwi asún ámu igyi mimlála há ahá ání budehi. Táme igyi Bulu túmi há aní ahá ání Bulu dé nkpa ání itamatá ha. ¹⁹Tsúfé bɔwanlín wá Bulu asún ámutɔ bee,

“Néyintá anyansapu nyánsa.

Mmóohɔ amú agywun wankláán kuku.”

²⁰Ní igyi ali á, mómú ntɔ onyansapu gyí? Ntɔ Mose mbla osunápú gyí? ɔyí ánftɔ nwéen agyípú me? ɔyító ansútún me, imegyí mimlála Bulu ansító?

²¹Bulu lópu mu onutó nyánsa bwé mó. Nyankpusa méetalí pú mu nyánsa bí mu ekekeké. Mú su alapú aní mimlá ɔkan amúv̄ anidéda ámu hɔ ahá ání bahɔ mu gyi nkpa. ²²Tsúfé osúna ání itsú Bulu wá *Yudafɔ bvtkleá bɔpubí ání asún ámu bu móts. Griikifɔ é á, nyánsa bvtkleá bɔpubí ání ibu móts. ²³Mú su ní adá ɔkan aniaa, beda Kristo mántá oyikpalíhesu á, itɔkúsú líí Yudafɔsu, igyi mimlála ɔmá bámbásuf̄ é ansító. ²⁴Táme ahá ání Bulu lalé, bugyi Yudafɔ pú Griikifɔ mó á, Kristo gyí Bulu túmi kpɔnkɔnti pú mu nyánsa há amú. ²⁵Tsúfé Bulu mimlála igyi ansútínla dun nyankpusa nyánsa. Mu pón é kúráá dun nyankpusa ɔwvnlin.

26 Apíó, ml̄kaín aliaá ml̄igiyí bréá Bulu léti mli. Ahá butamabú mli ɔdvudv̄ ání ml̄létin ansí. Mli ɔdvudv̄ ml̄umégyí iwi anyapú, ɔdvudv̄ é b̄umotsú abusuan kpikplit̄. **27** Bulu lélé ahá ání b̄uma nyánsa oyí ánfít̄, mén̄i ɔb̄pu amú súpa atiansipu. ɔlele oyí ánfít̄ ap̄npu é, mén̄i ɔb̄pu amú wá awvnlínpú pélit̄. **28** ɔlele ahá ání obú ma amúsú, pú amúá b̄uma labi kuku oyí ánfít̄, mén̄i ɔb̄pu amú wá amúá obú bu amúsú pélit̄. **29** ɔl̄bw̄e mó féé alí, mén̄i ɔhaa móotsu iwi mu ansít̄. **30** Bulu su ml̄ia Kristo Yesunyɔ ml̄labw̄e kule, alapú Kristo bwé ani nyánsa. Mvlátsú ani ání ani asún da ɔkpa mu ansít̄, alabw̄e ani mu ahá. Alah̄ ani lé lakpan nkpábit̄, há anilagyi iwi. **31** Mó su fé aliaá Bulu asún ámu léblí á, “Ohagyíha ání ɔb̄ee, móotsu iwi á, ɔp̄u ttá ani Wíe labw̄e tsu iwi.”

Kristo Da Mántá Oyikpalíhesu

2 **1** Mí apíó, bréá neba b̄eda Bulu asún ḥaínhé amu ɔkan súná mli á, mm̄opu ɔnɔwanki ntéé nyánsa kuku bebláa mli Bulu asún ámu. **2** Tsúfē bréá mbu mli wá á, nɔbw̄e agywūn ání nót̄i tsú Yesu Kristo pú mu *oyikpalíhesu lowu nkule iwi. **3** Bréá neba a, mí awút̄ yýyóyó. Ifú de mí, ndekpunktí. **4** Megyí mí nyánsa pú mí ɔnɔwanki nɔpudá asún ámu ɔkan súná mli. Mboún ḥnjé Wankíhē amu túmi l̄eha asún ámu ul̄wankí mli. **5** Uleba alí, mén̄i mlénya mli hógyi tsú Bulu túmit̄, megyí nyankpusa nyánsat̄.

Bulu Nyánsa

6 Táme ní nowié ahá ání badan hógyi amut̄ wá á, nt̄opú Bulu nyánsa bláa amú asún amú. Megyí nde oyí kehet̄ nyánsa, ntéé oyí ánfít̄ ɪsu agyípú ání b̄eba b̄ohulí amú túmi klé. **7** Nyánsa ánfí anidé mó iwi asún blí ánfí igyi nyánsa ání Bulu l̄ípv̄njáin asa oyí lebelun, ání ɔb̄pwáani numnyam. **8** Oyí ánfít̄ otúmípu ɔkuku mébi nyánsa ánfí. Ní b̄ebí mó á, t̄ekí b̄umeda ani Wíe Onumnyampu amu mántá oyikpalíhesu. **9** Táme fé aliaá b̄owanlín wá Bulu asún ámut̄ á,

“Tóá ansíbi mɔkúwun kí, asu mókónú kí,
umɔkúba nyankpusa agywuntɔ é kí a,
mó Bulu lalá yáí há mu adwepú ní.”

10 Támɛ anilabí íni, tsúfɛ alalé mó súná ani tsvn mu *ɔŋɛ Wankihé amvsu. ɔŋé ámu tokwí tógyítótɔ kí, ɔtelé Bulu asvn ɔnáhneá ibu ɔtótóttɔ kúráá súná ani. **11** ɔhaa tamawun mu ba nwuntɔ, nkéti mu onutó ɔŋé. Ali kén Bulu ɔŋé ámu nkule tówun Bulu nwuntɔ ní. **12** Ani mó á, Bulu lípu mu ɔŋé wá anitɔ, megyí ɔyí ánfitɔ ɔŋé bu anitɔ. Mboún ɔŋéá itsú Bulu wá, méni abétalí nú itó ámúú Bulu lapükíé ani faan amu asi.

13 Mó su megyí ani onutó nyánsa asún anidé mlı bláa. Mboún asún ání itsú ɔŋé Wankihé ámu wá. Mó anidépulé ɔŋéétɔ ɔnɔkwali asún asi ní. **14** ɔhá ání ɔma ɔŋé Wankihé méetalí hɔ tóá itsú Bulu ɔŋé ámu wá, tsúfɛ igyi mimlála mu wá. ɔhá ání ɔŋé Wankihé bu mvɔ tónú asún ání ɔŋé ámu déblí asi. **15** Mvtetálí téte tógyítótɔ nú mó asi. Támɛ mu mó á, ɔhaa méetalí téte mu asúntɔ, nú mu asi ekekeekɛ. **16** Nkáli ibbwɛ asa bétalí nú mó asi? Igyi fé alia Bulu asvn wanlínhé amu léblí ɔbée,

“Ma ɔbétalí bí ani Wíe agywun?

Ma ɔbétalí súná mu asún?”

Támɛ Kristo agywun bu anitɔ. Mó su ani mó abétalí bí mu agywun.

Bulu Asúmpó

3 **1** Apíó, bréá neba mlı wá á, mmetalí tóí mlı ansítɔ fé ahá ání ɔŋé Wankihé bu amútɔ. Nebláa mlı asún fé ahá ání amú agywun idun ɔyí ánfitɔ atsú, bwmokúdan Kristotɔ. **2** Nyópu-ntsu neha mlı. Mmeha mlı atogyihe onutó. Ali bré ámvɔ á, mlumókúfun atogyihe onutó gyí. **3** Tsúfɛ ɔyí ánfitɔ tsiátɔ itráa bu mlitɔ. Mlidé aba lu, mlidétré. Ní mlidé íni bwɛ mé, imosuná ání mlı agywun trá dñ ɔyí ánfitɔ atsú, mlígyí fé ɔmátfɔ? **4** Mlitɔ akv̄ mliaa, “Paulo mbuo.” Mlitɔ akv̄ é mliaa, “Apolo mbuo.” Mbéé, íni medésuná ání mlígyí fé ɔmátfɔ?

5 Mbéé, ma gyí Apolo, ntéé ma gyí Paulo, sú mlidétré aní su? Bulu asúmpú keke anigyí, mlilatsvn aní ibitó mlí mu ahogyipu. Anító okugyíku légyi gyuma ání Bulu léha mu. 6 Mílodu, Apolo lswulí mó ntsu, támē Bulu léha mó ilédan. 7 Megyí odupú múa ntsu ɔwulípú lóbwé tctó. Bulu nkule tóbwé, tsúfē mutéhá mó itédan. 8 Odupú múa ntsu ɔwulípú féé bugyi kékéé Bulu ansító, ɔbéka okugyíku ikó mu bwéhé onó. 9 Agyúmá ayçpú mía Apolo anigyí há Bulu. Mlígí Bulu ndó, mlígí mu obu éní.

10 Bulu lówa awitóle há mí, bwé mí obu oyípu ɔtiansípu. Mú sú nçpu abwi wá obu ámu ntswiasi, aha bambá betalí bwdepwe dínká mósú ní. Támē ɔhagyíha okú wankláán obu ámu pwetó. 11 Tsúfē ɔhaa méetalí wá ntswiasi bámbá dun mó ámúú ida yaí, igyi Yesu Kristo amu. 12 Ní oku ɔpú sika pepe o, sika futútú o, abwi ání ibu bíá o, nyí o, afutáa ntéé ipí yi dínká ntswiasi ámusu á, 13 ɔbú ání kugyíku ibélin ɔwan eke ámúú Bulu obégyi aní asún ámu. Ogyá ɔbópuso mó kí beee, ɔlobwe mó wankláán. 14 Ní ogyá ámu mohó obu ámu yíntá á, Bulu ɔbéda mu ipán. 15 Támē ní obu ámu lshó a, ɔbhéie hóli ató. Bulu ɔbshó mu nkpa, támē obófuflu fé ɔhá ání alasrí dalí ogya plenplento.

16 Mluméyín ání *Bulu ɔtswékpa mlígí, Bulu ɔnjé ámu tsie mltó? 17 ɔhagyíha ání oleyintá mu ɔtswékpa a, Bulu é obéyintá mu, tsúfē Bulu ɔtswékpa lswankí. Mu ɔtswékpa amu gyí mli á.

18 ɔhaa mámlé mu iwí! Ní mltó oku dé mu iwí ti ɔtiansípu nde oyí ánfító á, ilehián ání ɔbóbwé mu iwí ɔha mimláhe, méni ɔbóbwé ɔtiansípu onutó. 19 Tsúfē oyí ánfító ansítún igyi mimlála Bulu ansító. Fé alia bawanlín wá Bulu asvn wanlínhe amvtó beee, “ɔtiansípu agywun laláhe Bulu tɔpukítá mu.” 20 Bulu asvn wanlínhe amu letrá blí ɔbée, “Bulu yin ání ɔtiansípu agywun itépí ma labi.” 21 Ínì su ɔhaa mápu ansí dínká ɔhaasu tsú iwí. Mlibú tógyító. 22 Paulo o, Apolo o, Petro o, oyí ánfí o, nkpa ntéé lowu o, nde o, ɔke o, mlibú mó féé. 23 Kristo bú mli, Kristo é gyí Bulu klé.

Kristo Sumbí Ayɔpú

4 ¹Íní su ɔhagyíha otsú mó ání Kristo asúmbi keke mía Apolo anigyí, Bulu lapó mu asvn ɔnaínhé amv agyómá wá ani ibítɔ. ²Tzá ihié dehián gyí, ɔhá ání bapó agyómá wá mu ibítɔ obégyi ɔnɔkwali. ³Mí mó á, ní mlitɔ akv ntéé aha bambá bvde mí pón ha kúráá á, imegyí tɔtɔ mí ansítɔ. Mí onutó ó mmɔkúhá iwí pón ntéé asv. ⁴Nyin mí klvntɔ, táme imosuná ání mí asvn da ɔkpa. Ani Wíe Yesu gyí mí asvn ogyípú. ⁵Íní su mlumákɔsí lé mli aba ilá kpéfvn ani Wíe ɔbáke amv. Mu ɔbwankí wólí oklúntɔ atósú, lé ani agywun ɔwan, asa Bulu ɔbékafú ɔhagyíha altá ilehián ní.

⁶Mí apió, mli sú ndepu mía Apolo tsiató súná mli ató, méni mlónu mó ámúú ahá bvtéblí bée, “Mlumányankí tzá bɔwanlín tswisv” ámu ası, fówun mlumóowun ɔhaa tsú iwí. ⁷Ma lébláa fu ɔbée fvduv ɔkv? Ntɔ fvbuá imegyí Bulu léha fú? Ní Bulu léha fú tógyító á, ntogyi sú fúde iwí tsu fé megyí ha beha fú?

⁸Mlidékú ání mlulamwé! Mlulanyá iwí! Mlulawúna mlidé iwíe gyí. Mí su mó á, teki mlidé iwíe amv gyí lélé, méni ania mlunyɔ abégyi iwíe amv. ⁹lde mí bwe fé Bulu lahá ani *sumbí ayɔpú ánfí anulabwé ɔma agyápu fé ndoun bakpá bɔyɔmɔ. Tsúfé anulamlí atɔ kuhé há ɔyító féé, Bulu-abɔpv múa anyánkpúsa féé. ¹⁰Kristo sú anulabwé aha mimláhe, mli mó mlulatün ansí. Anigyí apónpv, mli mó mlibv ɔwunlín. Ahá bvde mli bu, ani mó ɔhaa tamabú ani. Megyí alí mlidé ani kú ní? Ntée megyí alí? ¹¹Bófvn séi á, akún múa ɔmewúli de ani, atatidatɔ anida. Bvde ani atswé fvli, anumá ɔdikpa. ¹²Aniteyíri iwí pú ani ibi yó agyómá pónyá ani atɔ hiánhe. Ní bɔlwíani á, anitoyúlá amú. Ní bvduv anisu é á, anitotomi. ¹³Ní beblí ani iwí asvn laláhe a, anitɔpó ɔdwé lé mó ɔnó. Bɔfvn séi á, anulabwé wúna, bvde ipí putsítsá anisu ɔyí ánfito.

¹⁴Mmedé íní wanlín púsúpa mli, mboún ndeputví kplá mli fé mí abí adwepú. ¹⁵Tsúfé ní ahá mpím-dú (10,000) lósuná mli Kristo iwí asvn kúráá á, ɔbakúle pé abí mlígyí

ɔnjétó. Nɔbwɛ mli sí Kristo Yesutɔ bréá nedə asvn wankláán ámu ɔkan súná mli. ¹⁶Mú su nde mli kokóli, mlukasi mí tsiátó. ¹⁷Íni su nde Timoteo wa sísi mli. Mí bí ní, ntɔdwé mu. Óbu ɔnɔkwalı Kristotɔ. Mu ɔbéba bekaín mli tsiátó oduá nɔpu mbuo Kristo, ndepusúná ɔpasua kugyíkvá ibu ɔtínegyítiné ní.

¹⁸Mlito akv bude iwi tsu. Buki bée, fíali mméetrá ba mli wá ekekéeké. ¹⁹Táme ní ani Wíe Yesu lótsulá á, umówa ɔpá kvku néba mli wá bekı bée, asvn keke iwi atsupú ánfı budeblí lóó, ntée lélé bvbv Bulu túmi. ²⁰Tsúfē megyí asvn blíhé keke *Bulu iwíegyí ámu igyi, mboún Bulu túmi. ²¹Ní nebá mli wá á, ntɔ mpúba? Mpú mpli ba lóó, ntée ɔdwé múa iklun lwiíhé?

Mbvato lwi Asún

5 ¹Bahíé bębláa mı bée, mlito akv bude atsi múa ayin asvn wa. Ómátfɔ kúráá bumedé mó odu bwé. Mlito okv mú kúráá laswíí mu si mu ka, ²ibv mli ansigy! lma mli awirehɔ. Péli medé mli, méní mlégya ɔhá ánfı odu lé mli ɔpasuatɔ. ³Ínuá mlumédé mí wúun ó á, mbv mlito ɔnjétó. Nahá ɔhá ánfı ɔbu tsiátó anfı odu ipón dodoodo, fé mbv unu. ⁴Mliti ɔpasua ámu fia ani Wíe Yesu Kristo dátó. Nétsiá mlito ɔnjétó, ani Wíe Yesu Kristo túmi é ibétsiá mlito. ⁵lnu á, mlipu mu wa Óbunsám ibitɔ, oyinta mu ɔyulúv, méní Bulu ɔbshɔ mu ɔkláa nkpa ani Wíe Yesu ɔbáke amu.

⁶Kpaali mlidé iwi tsu. Mluméyín ání bodobodotu afá kplobí téhá bodobodo amu féé itotú? ⁷Íni su mlile lalahe ɔbwepú anfı mlito, méní mli iwi bétun fé bodobodoá bumówa afá móttó, tsúfē alí mlhíé mlígyí ní. Megyí bodobodoá bumówa afá móttó, imotu bvtɔpúgyí *Katsvn Nke? Bamá ani Israelfɔsu Katsvn Nketɔ *Okúfabí, ogyi Kristo amu, lé ani nwunsv mbusuo há ani dodoodo. ⁸Mó su mliha apv bodobodoá imotu, igyi iwitún múa ɔnɔkwalwa gyi Katsvn Nke ámu. Mlumáha apv bodobodoá ılatú, igyi tsiátó laláhe múa lakpan gyi mó.

⁹Nɔwanlín wá ɔwulú kvá nɔpusísí mlito mbée, mlumápu mbua atɔpú gyi mba. ¹⁰Megyí ɔyító mbua atɔpú, ɔnsiρe

awapú, awikplu ntéé ikpí atswépu iwi asún neblí. Múmú teki mlédalí oyí ánfitɔ asa mlumówa amú mba ní. ¹¹Tzá nɔwanlín sisí mli gyí, mlumápu ɔhá ání ɔbée Okristoyin mugyi, támē ɔtɔtsé mbua ntéé ɔbu ɔnsípe, ɔtɔtswe ikpí, otesiá mu aba, ɔtɔbú ntá ntéé otowí atá gyi mba. Mlia ɔhá ámu nyɔ mlumáwa ibi gyi atá kúráá.

¹²Ntɔ sú négyi ahá ání buma ɔpasua ámvtɔ asún? Megyí ahá ání bvbv mótɔ, bvde lakpan ánfi odu bwé mboún asún lehián ání mlégyi? ¹³Bulu obégyi ahá ámúú buma ɔpasua ámvtɔ ámu mó asún. Támē bɔwanlín wá Bulu asvn wanlínhé amvtɔ bεe, “Mli mó mlígya lalahe ɔbwepú le mlitɔ.”

Bulu Ahá Wulewule Nsiné Asúngyi

6 ¹Ní mlitɔ oku mva mu ba Okristoyin benyá á, ntogyi sú mlitɔwá klun pýa ɔmátfɔ asún ogýíkpá, mlitamapú ya Bulu ahá abvblí mó? ²Mluméyín ání Bulu ahá obégyi oyító ahá féé asún? Ní mli obégyi oyító ahá asún á, mó ntogyi sú mluméetalí gyi mli wulewule nsiné asún? ³Ntéé mluméyín ání ani obégyi Bulu-abɔpu é asún? Ntogyi sú aníméetalí gyi ekekegyíeke asún mó? ⁴Ní asún idá mli nsiné á, ntogyi sú mlitɔpýa ɔmátfɔ asún agyípú amúú mli ɔpasuafɔ butamabú ámu? ⁵Nde asún ánfi wanlín sisí púsúpa mli. Mú su ɔtiānsípu ɔkule kúráá má mli ɔpasuatɔ ání ɔbétalí gyi mu aba nsiné asún? ⁶Ntogyi sú ohógyipu ɔbésamáa mu ba, múa idvn kúráá pú mu yéluí ɔmátfɔ ansítɔ?

⁷Ali ámúú asún ibu mli Akristofɔ wulewule nsiné ámu kúráá ilosuná ání mlulagyí pón dodo. Ntogyi sú mli bá ɔpú tlá gyí mli, ntéé osísi mli, mluméesikié? ⁸Mli mboún latsvn gyankpá mlidé mli aba sisíi, mlidé lalahe pugyi mli aba? ⁹Ntéé mluméyín ání aha laláhe bümöowie *Bulu iwíegyí ámvtɔ? Mlumámlé mli iwí. Ahá ání butɔwá atsi múa ayin asún, ikpí atswépu, mbua atɔpú, ayin ání butekle amú aba ayin, ¹⁰awikplu, ɔnsípe awapú, ntá abvpú, ahá asiapú pú ahá asisípu büménya ogýíkpá Bulu iwíegyí ámvtɔ. ¹¹Teki bré ámu a, alí mlitɔ akv mlígyí ní. Támē Bulu labie mli ntsu,

alabwé mli mu ahá. Alatsun mu Ḍnejé ámu pó ani Wíe Yesu Kristosu tsú mli ání mli asún da ɔkpa mu ansító.

Mli ɔyulúv Puwá Bulu Numnyam

12 Mlito ɔku ɔbetalí blí ɔbée, “Mbu ɔkpa bwé tótogyító.” Ee! Táme nde mli bláa mbée, “Megyí mó féé ɔbówa labi.” ɔku é ɔbéblí ɔbée, “Mbu ɔkpa bwé tótogyító, táme mméeha tɔtɔ méegyi misu.” **13** Ibu móbwé nyankpusa há atsi múa ayin asún wa. Mboún ani Wíe bú ani ɔyulúv, ani ɔyulúv é bú ani Wíe. **14** Bulu lókvsúa ani Wíe Yesu tsú afúlitó. ɔbópu mu túmi ámu kúsúa ani é.

15 Ntée mluméyín mliaa, mli ɔyulúv igyi Kristo nyankpusa oyí ámu iwi ató? Mó nkáli sú mpúv Kristo ɔyulúv yeda obu-ɔnó otsiápú ɔyulúv? Itsúvn misu! **16** Ntée mluméyín mliaa, ní ɔku ɔpú ibi da obu-ɔnó otsiápú a, mua munyɔ ɔyulúv labwé kule? Tsúfē Bulu asvn wanlínhé amu léblí ɔbée, “Oyin ámu mua otsi ámu babwé ɔyulúv kule.” **17** Táme ní ɔku mua Kristo bɔbwé kule a, mua munyɔ babwé ikule ɔnjétó é.

18 Mlumápleí atsi ntée ayintó. Lakpan kugyíkvá ɔha tɔbwé tamakúsú líí mu ɔyulúv. Táme ní ɔku ɔwá atsi múa ayin asún mó á, alabwé lakpan ání lókvsú líí mu onutó ɔyulúv. **19** Ntée mluméyín mliaa, mli ɔyulúv gyí Ḍnejé Wankihé amu otswékpá obu? Bulu lópu mu há mli, otsie mlito. Mó su megyí mlibú mli iwi. **20** Ibíá kpékplékpé Bulu lóhó mli. Mó su mlipu mli ɔyulúv wa Bulu numnyam.

Akúlu Mua Aká, Akpanku Pú Asúrapu Atosunáhé

7 **1** Nayá asvn fitéhé amúú mlilíwanlín sisí mí ámutó ki a, Ee! Ibu aléá oyin móɔpu ibi da otsi. **2** Táme mbuató ladubí su oyingyíoyin onyá mu onutó ɔká, ɔtsigýíotsi é onya mu onutó okúlu. **3** Ilehián ání okúlu obégyi ɔkátsiá mbla féésú ha mu ka, ɔká é ɔbóbwé mó ali ha mu kulu. **4** Megyí otsi bú mu iwi, mu kulu bú mu. Alí megyí oyin é bú mu iwi, mu ka bú mu ni. **5** Mó su mlumákiná aba ɔdikpa ha, nkéti

mlı abanyá ámu mlılatsúlá ání mlétsiá nké kpalobí, méní mlétsiá bó mpái, asa mlélayá aba wá. Mlulawun aba mú ɔma, méní ɔbunsám méetalí sɔ mlı kí, ní mluméetalí kítá iwi.

6Okpa ida ání mlóbwe mó ali, támé megyí ɔhíé igyi. **7**Mí nkule su mó á, tekí mlétsiá kpanku fé mí, támé ɔhagyíɔha bu móá Bulu lópuvíé mu. ɔmɔbwe ani féé kékéé. ɔhagyíɔha mua mu kle.

8Séi nde akpanku móá asurapu bláa mbéé, ní bótsulá tsíá mí atsiábi a, tekí ibu alé. **9**Támé ní mluméetalí kítá iwi ntéé gyi mlı iwisu mó á, mlutsia akúlu móá aká, dun ání mlénatí dá tsun.

10Támé akúlu móá aká awié mó á, mbla ku bu inuá megyí mí, mboún ani Wíe Yesu lówa há amú. ɔbée, ɔká mákiná mu kulu. **11**Támé ní ɔmáín mu kulusu a, ɔkita iwi ntéé oyínki yɔ mu kulu wá. Okúlu é mákiná mu ka.

12Mlı aha tráhe mó á, mí onutó dé mlı íní bláa. Mogyí ani Wíe Yesu dé mó bli. Ní ohógyipu yínhé tsía ɔtsíá omegyí ohógyipu, támé ɔtsí ámu latsúlá ání mua munyɔ bétsiá á, ɔmákiná mu. **13**Ní ohógyipu tsíhé é tsía oyin ání omegyí ohógyipu, támé alatsúlá ání mua munyɔ bétsiá á, mu é ɔmákiná mu. **14**Tsúfē ohógyipu tsíhé ámu su Bulu ɔbóhɔ mu kulu. Ali kén ohógyipu yínhé ámu su Bulu ɔbóhɔ mu ka é ní. Ní megyí ali á, Bulu móotsu amú abí ání amú asún da ɔkpa mu ansító, támé íní su Bulu latsú amú ání amú asún da ɔkpa mu ansító. **15**Támé ní okúlu ntéé ɔká ání omegyí ohógyipu dékléá obékiná mu tsiába ohógyipu a, ohógyipu amu osíí mu ɔnatí. Mbla kuku meklí mu, tsúfē Bulu léti ani ɔbée, abétsiá iwilwiitɔ. **16**Ohógyipu tsíhé, fuyin ní fú ɔbóhɔ fú kúlu nkpa? Ntéé ohógyipu yínhé, fuyin ní fú ɔbóhɔ fú ká nkpa?

Tsia Alá Fúgyi

17Mú su ɔhagyíɔha ɔpúu tóá ani Wíe Yesu léha mu asa Bulu léti mu tsia. Múgyí tóá ntebláa ɔpasua kugyíku ní. **18**Ní ɔku létin *keté asa Bulu léti mu a, ɔmálayínkí yébwé mó iwi tɔtɔtɔ. Ní ɔku é métin keté asa Bulu léti mu é á, ɔmáyéti. **19**Ketétin ntéé ketémátin megyí tɔtɔ. Bulu mbla ámusu gyí

mboún gyí asún. ²⁰Ohagyíha otsía alíá ogyi asa Bulu létí mu. ²¹Okpábi fugyi asa Bulu létí fú? lmáhan fu. Táme ní ɔkpa ibá ání fégyi iwi á, kusu mósú. ²²Tsúfē ní ɔkpábi fugyi asa ani Wíe létí fú á, alahá fagyi iwi. Ali kén ɔhá ání otsie mu iwísu asa ani Wíe létí mu é gyí ɔkpábi séi há Kristo ní. ²³Bulu lóhó mlí ibiá kpékplékpéé. Íni su mlumábwe mlí iwi nkpábi há anyánkpúsa. ²⁴Mí apíó, alágýíalíá ohagyíha gyí asa Bulu létí mu a, ɔpúu mó ali tsia.

Mbitebí Múa Asvrapu

²⁵Mlí mbitebíá mlumákútsía akúlu kí mó á, mma mbla kvkvá itsú ani Wíe wá há mlí. Táme ani Wíe mua mu nwewúun, alahá mí nyánsa ání mléatalí hó mi gyi. ²⁶Asún ání nde há mlí gyí, ɔyító lawá ɔnln séi. Mú su nahogiá ibu aléá ohagyíha obétsiá alíá otsie yaí. ²⁷Ní fóbu ɔká á, mákiná mu. Ní kpanku fúgyi é á, mátepí tsia. ²⁸Táme ní fetsiá ɔká á, fumókúbwé lakpan. Ní obitebíá ɔmokútsía okúlu kí é otsía a, ɔmokúbwé lakpan. Asun wunheá ibéba tekí ndetsu kósú akúlu múa akású. Mú su nde íni blí.

²⁹Mí apíó, múa ndeblí gyí, bré itinbí ulasí. Íni su tsú séi á, ɔhá ání ɔbu ɔká ɔbwéé fé ɔhá ání ɔma. ³⁰Osin ígyi o, ɔdwé ígyi o, iwinya ígyi o, ɔbwéé iwi fé asvansu medín mvsu. ³¹Ahá ání bude ɔyí ánfító ató pwbwé tóku bwmápu amó ansí féé dínká mósú. Tsúfē ɔyí ánfí pú mótsó ató féé béba bɔtsun.

³²Mmedékléá asún iħáan mlí. ɔhá ání ɔma ɔká tɔpú mu ansí dínká ani Wíe agyúmású, méní obégyi mu ansí. ³³Táme ɔká mu wie mó tɔpú ansí dínká ɔyító atóssú, méní obégyi mu ka ansí. ³⁴Mú su mu agywun tɔbwé anyó. Ali kén ɔtsi kpanku é tesí mu iwi há ani Wíe, ɔyulúu múa ɔnjétsó féé, méní obégyi Bulu ansí ní. Táme okúlu mu wie mó tɔpú mu ansí dínká ɔyító atóssú, méní obégyi mu kulu ansí.

³⁵Mlí yilé su nde asún ánfí blí. Mmedé mlí itin ka. Mboún ndekléá mlibwéé tóá ida ɔkpa, amlisi mlí iwi féé há ani Wíe Yesu.

³⁶Ní oyin ɔfíté ɔtsisun, owun ání ɔmémentalí kítá iwi, ɔtsi ámu é déklé ɔdan tsun a, ɔyékpain mu. Megyí lakpan igyi.

37 Táme ní ɔlábwe agywun ání oméetsiá mu, ɔbétalí kítá iwí tsíá kpanku á, ɔbu ɔkpa bwé tóá odecklé. Ní ɔbétalí kítá iwí á, mómú ɔkítá iwí. Ibu alé dun. 38 Ibu aléá obétsiá ɔká, táme ní ometepí tsia a, ibu alé dun.

39 Mbla léklí ɔtsi ání oméekiná mu kulu yófun mu owuké. Táme ní oyin ámu owú á, ɔbu ɔkpa tsia oyin ání odecklé. Táme ilehián ání ɔhá ámu ɔbóbwé Okristoyin. 40 Mí nkule su mó á, ní otsie kpanku á, ansí béggi mu dun. Nyin ání Bulu ɔhé ámúú ibu mitó ámu sú natálí nde mlí asún ánfí bláa.

ɔkpítɔ Atogyihé

8 ¹Mliha ablì ɔkpítɔ-ató gyí iwí asún ámúú mlulówanlín sísi mí ámu.

Mlidéblí mliaa, “Aní fée aniyin asún.” Ibu mútó, táme mlíbi ání asúnbi tehá ɔha totsú iwí, ɔdwe é itehá ɔha tedan. 2 Ní ɔku ɔbée, mwyin asún dubí a, ɔmɔkónyá bí tóá idehián. 3 ɔhá ání ɔtɔdwé Bulu á, Bulu é yin mu.

4 Mú su nkáli anidéblí tsú ɔkpítɔ ató gyí iwí? Aní fée aniyin ání ɔkpí mégyí tɔtɔtɔ. Aniyin ání Bulu ɔkule pé é bu unu, ɔkvukv trá ɔma ɔtinetine. 5 Íníá ɔkpí múa túmi tsɔtsɔtɔ buvu ɔsú múa asi ó á, 6 aní mó aniyin ání Bulu ɔkule pé bu unu. Mugyí aní Sí, ɔsú múa asi ɔbwepú. Mu anitsie nkpa há. Aní Wíe ɔkule pé é bu unu. Mugyí Yesu Kristo. Musu Bulu lótsun bwé tógyító. Mu kén su anitsie nkpa ní.

7 Táme megyí Akristofɔ fée yín ali asún ánfí. lkpisum lamántá amú dodo. Íni su ní begyi ɔkpítɔ-ató á, bude mó tsu ání basúm ɔkpí ámu ní. Mú su ifin lada amú, tsúfē bwmokúdan hógyitó. 8 Megyí tóá anitegyi sú ania Bulunyɔ nsiné býwa alé. Ntɔ anléggyí o, ntɔ anumégyí o, tɔtɔ meyintá aní iwí.

9 Táme mlíki wankláán ání ɔkpa ánfí mlíbu gyi ɔkpítɔ-ató ánfí iméeha ɔhá ání ɔmɔkúdan hógyitó ɔméedida. 10 Ní ɔhá ání ɔmɔkúdan hógyitó owun fú ánfí fee fuyin asún, fuðe ató gyí ɔkpítɔ á, ibu alé? Mómú yée fuðe mu atetɔ-ɔnlín wa fee, ogyíi ɔkpítɔ ató ánfí mu onutó oyin ání ima ale anfi ní o. 11 Mómú fapú fú asúnbi mlé fú píó wá. Fahá fú píó

ánfi ɔmɔkúdan hógyitɔ, Kristo lówu há mu anfi lafwí. ¹²Ní fɔpú ilá gyi fú píó Okristoyin ání ɔmɔkúdan hógyitɔ, fehá mu ɔbwé tɔá oyin ání ume ale á, Kristo fapú ilá gyi a. ¹³Mú su ní tɔá négyi ibéha mí píó Okristoyin ɔbɔbwé lakpan á, mméetepí trá gyi iye ekekeeké, méní uméeha mu ɔdida.

Sumbí ɔyɔpú Túmi Pó Mu Gyumagyihé

9 ¹Mlukí mliaa mmetsie mí iwisu? Ntée megyí *sumbí ɔyɔpú ngyi? Mmɔkúwun ani Wíe Yesu kí? Megyí mí gyumagyihé sú mlulamlí ani Wíe klé nde? ²Ní mmegyí sumbí ɔyɔpú há akú á, mli mó mlyin ání sumbí ɔyɔpú ngyi. Tsúfē ínuá mlígyí Akristofɔ á, ilegyi adánsie ání ani Wíe sumbí ɔyɔpú ngyi.

³Íni gyí tɔá ntɔpúlé mí iwi ɔnɔ súná ahá ání bu telé mí ilá ní. ⁴Mía Barnaba mó animágyi atá, nu ntsu? ⁵Anumá ɔkpa tsia ohógyipu, kpá mu buo iwi, fé sumbí ayɔpú atráhe amu pú ani Wíe apíó múa Petro aná? ⁶Ntée mía Barnabanyo mó ayɔ́ agyúmá kí ani iwisu? ⁷Ilsá ɔkɔpú onutó téká iwi iko? Ekekeeké! ɔdɔtɔru ɔmɔmu tamagyí mu ndɔtɔ-atá? Mbwi ɔyaípú ɔmɔmu tamagyí mu ɔbwí yáihé?

⁸Anyánkpúsa agywùn ndepublí íni? Yéé Mose Mbla óó ileblí ali á? ⁹Tsúfē bɔwanlín wá Mose Mbla ámvɔ́ bɛe, “Butamawá ɔnantswieá ɔde ayó da ɔnɔ ikan.”^a Fahogyi fée nnantswie iwi dé Bulu hián sú ɔleblí asún ánfi? ¹⁰Megyí ani sú ɔde asún ánfi blí? Ani sú ɔde mó blí a. Bɔwanlín wá Bulu asún ámvɔ́ bɛe, “lfé ɔwɔpú mua atá ɔkpɔtípú fée bugyo tɔá bénya tsú agyúmá ámúvó bayó ámvɔ́.” ¹¹Ní anilabláa mli asvn wankláán ámu, igyi ɔnjétó abíá aniladú wá mlító á, ani mó anumá ɔkpa nyá ani ɔyító atohiánhe tsú mli wá? ¹²Ní akú bvbv ɔkpa nyá atá tsú mli wá á, anumá ɔkpa dvn amú?

Támé anímótsu kuvu lé ínítɔ. Anilapú kluntɔ pisii ho tógyító, méní anumócpu tɔtɔctɔ tin Kristo asvn wankláán ámu ɔkpa. ¹³Mluméyín mliaa, Bulu ɔtswékpa inu agyúmá

^a 9:9 Deut. 25:4. Kí ató táanheá bu ifvn 490, (1 Ti. 5:18). Mú ası gyí, “Butamalé ɔkwén pú ibi tsítsi ɔsulútɔ.”

ayɔpú é bvbv ogyíkpá iŋv? Ntée mluméyín ání *afɔdɪɛ-asubwi amv ası asúmpú bategyi mó ası ató? ¹⁴Ali kén anı Wíe léhie ání mu asvn wankláán ámu ɔkan adapú é bvgýii ató tsu ahá ání bvde labi nya tsú asún ámvtɔ wá ní.

¹⁵Táme mí mó mmɔkúpú ali ɔkpa ánfi mbv anfi nyá tɔtɔ tsú mli wá. Megyí bee ndekléá néfi mó ası, sú nde asún ánfi wanlín sisí mli. Ibv mí aléá nówu, dvn ání nɔhvúlú itó ánfi nɔpvtusú iwl ánfi. ¹⁶Táme ní nde asvn wankláán ámu ɔkan da a, imegyí tóá nɔpvtusú iwl. Tsúfē ɔhíé igyi há mí. Bulu ɔbébití mí tsu ní mm̄eda mó ɔkan. ¹⁷Ní mí onutó léblí mbéé nɔbwé mó á, teki Bulu ɔbéda mí ipán. Táme megyí mí onutó apétó nde mó bwé. ɔkpábi ngyi, Bulu lóbu mí ɔnɔkwalipu pú agyúmá ánfi wá mí ibitɔ. ¹⁸Ikká mɔmvu nénya tsú mvtɔ ngya? Múgyí néda asvn wankláán ámu ɔkan, bvméeka mí tɔtɔ. Teki mbv ɔkpa púkle tɔkv há mí iwl, táme mmɔɔbwé mó ali.

¹⁹Ntsie mí iwisu. Mma ɔhaa ası, táme nabwé iwl ɔkpábi há ɔhagyíha, méní nékpa ahá tsɔtsɔctsɔ ba Kristo. ²⁰Ntɔbwé iwl fé Yudayin ní mbv Yudafɔtɔ, méní nétalí nyá Yudafɔ ámu. Mma Mose mbla ası, táme ntɔbwé iwl fé ahá ání bvbu mó ası, méní nétalí nyá amvtɔ akv. ²¹Ali kén ní mía ɔmátfɔjá buma Mose mbla ası anuná á, ntɔbwé iwl fé amú, méní nétalí kpá amú ba Kristo ni. Íni medésuná ání mma Bulu mbla ámu ası, tsúfē ntobú Kristo mbla ámu. ²²Ntɔbwé iwl fé ahá ání amú hógyi ɔnó ma ɔnlın, méní nétalí há amú bédan Kristotɔ. Ntedamlí iwl ɔkpa ɔtsan-ɔtsansu há ahá fée, méní nétalí kpá amvtɔ akv ba Kristo.

²³Asvn wankláán ámu sú ntɔbwé íní fée, méní mí é nénya ogyíkpá mvtɔ. ²⁴Mlkauń ání ní ahá busrí a, okugyíku teyíri iwl, táme ɔbakóle tégyi tsu, bategyi mu ató? Mli é mluyíri iwl sri, méní mlégyi tsu, békie mli ató. ²⁵Osrú otsiípú okugyíku tekítá iwl, méní ɔbésrí púho idá ání itamatsíá yó. Táme anı mó anidé íní bwé, méní abjho idá ání umɔɔfwí ekekeeké. ²⁶Íni su megyí kpaali nsrí. Mí ansí din tɔkvusv. Ntamatswi atswe wá afútɔ. ²⁷Ntesen ansító, bwé mí iwl ɔkpábi, méní ní nedá asún ámu ɔkan súná ahá ta á, Bulu méebláa mi ɔbée, nabwé tsítsá.

Ikpisúm Iwí Oláda

10 ¹Mí apíó, ndekléá mlíbí tɔá Bulu lɔbwé há ani anáin amu fée bímbí ámu. Óleha agyinde lobun amó féésú, óleha ɔpu pεpe bunkpatɔ lése, ólekpa amú fée tsvn ɔpu amvtɔ. ²Bulu lɔpu agyinde múa ɔpu amu bɔ amú fée *asú, púsúná ání bvgyi Mose abúopu. ³Amú fée begyi ɔnjétɔ atogyihe oloku ɔkule amu. ⁴Bonu ɔnjétɔ ntsu oloku ɔkule amu tsú butá ámúvú ilekpa amú ámvtɔ. Kristo gyí butá ámu ni. ⁵Táme íní fée ɔma a, Bulu ansí megyi amú ɔduvdɔ iwí, ólehi amú dimbí ámusu inu.

⁶Ntobí ánfi íleba amúsú ánfi fée igyi atosuánhe há ani, méni amú lalahé amu odu bwe méédunká ani ɔwɔlí, ⁷ánimóosum ikpi é fé amú. Tsúfē Bulu asun wanlínhe amu ileblí ɔbée, “Ahá ámu betsiá así gyí atá, nu ntá, kósú kóm.” ⁸Mlumáwa atsí múa ayin asún fé alia amútɔ akv bɔbwé, ileha amútɔ mpím advanyɔ-sa (23,000) benya lowu ekewúle. ⁹Mlumáha asɔ Kristo kí fé alí ámúvú amútɔ akv bɔbwé, awɔ bodundun amú mɔ ámu. ¹⁰Mlumále Bulu ilá fé alia amútɔ akv bɔbwé, Bulu lɔpu ɔbɔpu sisí, ɔlobɔmɔ amú.

¹¹Ntobí ánfi íleba amúsú fée igyi atosuánhe há ani. Bɔwanlín mó tswi, pódá ani ahá ánfi ɔyí ɔnómɔbí latú ani ánfi ɔlá.

¹²Mó su ní fvki fee fulí kínkíinkín Kristo hógyitɔ á, kí wankláán, méni fvmedida. ¹³Bí ání fú isóki amu mɔtsvn ɔtsan há aha tráhe klé. Ónɔkwaliwu Bulu gyí. Óméeha isókiá idvn fu iba fusu. Táme ní fowié isókitɔ á, Bulu obósuná fú ɔkpa ání fɔtsvn músú tallí líí mó ɔnɔ, méni fédali mótɔ.

¹⁴Mó su apíó adwepú, mlumáwa iwí ikpisúmtɔ ekekeeké. ¹⁵Atiansipu mlugyí. Mó su mlí onutó mluyɔ asún ánfitɔ amlíki. ¹⁶Ní adá Bulu ipán, anu ani Wíe Yesu ɔpúnásí ewe ámvtɔ ntá á, imosuná ání ania Kristo obugya labwé kule? Ní abíá bodobodo amu é ye aba á, mó é imosuná ání ania mu ɔyulúv labwé kule? ¹⁷Íníá ani tsó ó á, bodobodo ipin kule anitegyi. Mó su ani fée anilabwé ɔyulúv kule fé bodobodo ipín ámu.

18 Ml̄ipukı Israelfo, megyí ahá ámúvú b̄utegyi af̄dile-ató ámu t̄bwé kule af̄dile ámu b̄otó? **19** Mú su nkálı mí asún ánfi desuná? Blí ndeblí mbéé, ikpí ntéé atogyihe amúvú bapuhá amú igyí amu ibu labi? **20** Ekekeeké! Tóá ndeblí gyí, ní akpípú behá ikpí igyí a, *ɔ̄ŋe laláhe b̄opuhá, megyí Bulu. Mú su mmedékléá mlia ɔ̄ŋe laláhe ml̄obwé kule. **21** Mluméetalí pú ani Wíe ewe tin ɔnó, láyópu ɔ̄ŋe laláhe ewe é tin ɔnó. Mlia Kristo mluméetalí wá ibi gyi ató, mlia ɔ̄ŋe laláhe é amlwa ibi gyi ató. **22** Ní abwé mó alí á, anumówa Bulu ɔ̄blí fé Israelfo? Ntée anikíá anibu ɔ̄wunlín dvn Bulu?

23 Ahá buteblí b̄ee, “Anibu ɔ̄kpa bwé tógyító.” Ibū mótó alí, támē megyí mó fée bv labi. Fudéblí feé, “Anibu ɔ̄kpa bwé tógyító.” Támē megyí mó fée t̄bwá ani. **24** Mlumákı ml̄i nkule klé, mboún ml̄ikı ml̄i aba é klé.

25 Tóá ml̄bwéé gyí, ml̄iwı ibíású iye kugyíku. Mlumáfíté mó iwı asvansu, ml̄i klvn é imáha ml̄i pón. **26** Tsúfē b̄owanlín wá Bulu asún ámutó b̄ee, “Bulu b̄u ɔ̄yí múa mótó ató fée.”

27 Ní ɔ̄mátyín ɔ̄tí fú ató ogyíkpá, iletziá fú á, fayó. Támē ní føyó á, máfité mó iwı asvansu, fú klvn é imáha fú ipón. **28** Támē ní ɔ̄ku ɔ̄bláa fv ɔ̄bée, “ɔ̄kpító-ató igyi” á, alia uméehan ɔ̄há ámu su mágyi ató ámu. **29** Megyí alia ibéhan fv su, mboún ɔ̄há ámu su. Múvú ntogyi sú tóá ɔ̄ku désusúu ibétin mí iwígyí ɔ̄kpa?

30 Ní ntedá Bulu ipán atogyihesu asa ntegyi mó á, ntogyi sú ɔ̄ku ɔ̄bélé mí ilá ató ámu su?

31 Mú su ní fudegyí o, fudenúu o, bwe mó fée puwa Bulu numnyam. **32** Mlumáha ml̄i tsiató itin Yudafó pú Griikifó ntée Bulu ɔ̄pasua ámu Kristo wá ba ɔ̄kpa. **33** Ntamakle mí nkule yilé. Tógyítóá nt̄bwé á, nt̄bó mb̄dí ání néha ahá ansí bégyi amú, méni Kristo ɔ̄bz̄ho amú nkpa.

11 ¹Ml̄ikası mí tsiató, fé alia mí é nekasí Kristo klé.

Alia Atsı Bópütsiá ɔ̄pasuató

2 Mí apió, ntekánfú ml̄i, tsúfē ml̄i ansí dñi mísú. Mlidébwé dínká Kristo atosunáhé amúvú nɔ̄pvhá ml̄i ámu su. **3** Támē ndekléá ml̄inúu mó ası ání oyinyioyin bv Kristo ası,

ɔtsigyiɔtsi bu oyin asi, fé alia Kristo é bu Bulu asi. ⁴Íni su oyingyioyin ání obun ató nwun asa ɔde mpái bɔ ntéé ɔde asún ání Bulu lapuwá mu ɔnɔ blí médé Kristo bu. ⁵Táme ɔtsigyiɔtsiá ɔmeklí nwun asa ɔde mpái bɔ ntéé ɔde asún ání Bulu lapuwá mu ɔnɔ blí é médé mu kulu bu. Igyi fé alakpá nwun. ⁶Ní ɔmɔɔpu ató klí nwun á, mómú ɔkpáa mu. Táme ní ɔtsi ɔkpáa nwun, ibu mu péli a, ɔpúu ató klí mósú. ⁷Bulu lsbwe oyin fé mu iwi, pówá mu iwi numnyam. Mú su mehián ání ɔbɔpu ató bun nwun asa obósum Bulu. Táme ɔtsi mó á, Bulu lsbwe mu pówá oyin numnyam. ⁸Tsúfē oyin médalı tsu ɔtsi, ɔtsi mboún lédalı tsú oyintɔ. ⁹Megyí ɔtsi sú Bulu lspwe oyin, mboún oyin sú ɔlɔpwé ɔtsi. ¹⁰Íni su ilehián ání ɔtsi ɔbékli nwun, púsúná ání ɔbu túmi asi, tsúfē Bulu-abɔpu buude mu kíi. ¹¹Íniá ania Kristonyɔ anilabwé kule su á, ɔtsi léhián oyin, oyin é léhián ɔtsi. ¹²Tsúfē ali ámúó ɔtsi gyankpapu lédalı tsu oyintɔ ámu a, ali kén ɔtsi é lkwiú oyin ní. Táme Bulu lsbwe tógyító.

¹³Mli onutó mltyɔ asún ánfítɔ amliki. Ibu aleá ɔtsi méeklí nwun asa ɔbɔbɔ mpái há Bulu? ¹⁴Fé alia Bulu lélé ɔyító á, uma aleá oyin obési mu imi ibówa ıswí fé ɔtsi klé. ¹⁵Imi tintín igyi numnyam há ɔtsi, tsúfē Bulu lpu mó há mu fé nwun-abúntɔ. ¹⁶Táme ní ɔku dé mó iwi nwéen gyí a, asún ání mbu blí gyí, mmotsulá dinká kuvusu dun íni. Ali kén Bulu ɔpasua atráhe féé bvmotsulá dinká mósú ní.

ɔpúnásiyɔ

(Mateo 26:26-29; Marko 14:22-25; Luka 22:14-20)

¹⁷Mméekanfú mli asún ánfí nebá bebláa mli ánfí mótó. Tsúfē yilé kuku tamadálı tsu mli ifíatɔ. Lalahé kóún itetí há mli. ¹⁸Gyankpapu a, babláa mi bee mlitamabwé kule ní ɔpasua ámu befia. Nahogyi ání asún ánfí ku bu mótó. ¹⁹Lélé mó á, ilehián ání nwéengyí bétsiá mlitɔ, méní mlówun ɔnɔkwaltá ibu mótó. ²⁰Táme beblí bee, ní mlefia a, megyí ɔpúnásiyɔ su mlitefia. ²¹Tsúfē mlitamagyo aba. Aku bategyi amú ató, bvtamahá aba. Mú su aku bvtionu bu, aku é bvtsie akón. ²²Mli onutó mlímá wójá mlitegji ató, nu ntá

mútó? Ntée mlidékléá mlósüpáa Bulu ɔpasua ámu, amlwa ahiánfó ámu péltó? Amansu mblí tsu íní iwi? Nkánfu mli? Ínító mó á, ekekéeké, mméékanfó mli!

23 Tsúfé tóá nosuán tsu ani Wíe wá kén nde mli bláa a. Ani Wíe Yesu léle bodobodo ipín onyé ámu há bele mu há ámu, 24 ɔleda Bulu ɔpán, bíábía mútó, blí ɔbée, “Mí ɔyvláá ndepuhá mli ní. Mlitsia bwe íni pukain míssú.” 25 Alí kén atogyihé amu ɔma a, olotsu ntá-ewé ámu, blí ɔbée, “Ntá-ewé ánfí gyí mí obugya ání Bulu dépusí ntam pɔpwé amúú ibu mli a mnyo nsiné ámusu ní. Brégyíbréá mlónu mó á, mlinu mó pukain míssú.”

26 Tsúfé brégyíbréá mlidé bodobodo anfí gyí, nu ntá tsú ewé ánfító á, mlidé ani Wíe lowu ámu ɔkan da kpéfun bréá obéyinkí bá. 27 Mú su ɔhá ání obégyi alí bodobodo anfí, nu ntá tsú ani Wíe ewé ánfító mábú ɔkpasu á, alagyí ani Wíe ɔyvláá pú mu obugya amu iwi pón. 28 Íní su ilehián ání mlýo mli nwuntó wankláán, asa mlégyi bodobodo anfí, nu ntá-ewé ánfító. 29 Tsúfé ní mlumóbu ani Wíe Kristo ɔyvláá, mlilégyí bodobodo amu, nu ntá ámu é dínká ifinsu á, Bulu ɔbéha mli ɔpón mó su. 30 Mú sú mlitó ahá tsɔtsɔctsɔ bapɔn, akv budelɔ, akv mó kúráá bawú ní. 31 Ní anitoyó ani nwuntó wankláán asa a, teki Bulu méeha ani pón. 32 Táme ní ani Wíe ɔlé ani ilá, bítí ani isu á, ɔméeaha ania ɔyító ahá féeé ɔpón kule.

33 Íní su mí apió, ní mleyéfia ɔpónú ámu así á, mlitsia gyo aba. 34 Ní akún de ɔkv á, ogyíi ató tsu wóyító asa ɔba, méní mli ifíia amu iméeti isubití há mli. Mí onutó néba bebláa mli tóá mlbwéé tsu asun tráhe amu iwi.

ɔŋe Wankíhé Atokiehé

12 ¹Séi á, apió, ndekléá néle *ɔŋe Wankíhé atokiehé asún amú así wankláán súná mli.

2 Mlyin ání bréá mlígyí ɔmátfó á, bosuná mli asunakpan, ɔleha mllyo mliidé ɔkpia butamatí sum. 3 Mú su ndekléá mlbwí móá itsú Bulu wá. ɔhagyíha ání ɔdèpu ɔŋe Wankíhé tóí méetalí lwíí ani Wíe Yesu. ɔhá ání ɔŋe Wankíhé dé mu kpa nkule ɔbetalí blí ɔbée, “Yesu gyí mí Wíe.”

⁴Bulu atokiehé ɔtsan-ɔtsan bu iwu, támē ɔnjé Wankíhé amu kén teye mū féé. ⁵Bulusúm agyúmá igyi ɔtsan-ɔtsan, támē aní Wíe amu kén aní féé anidésüm. ⁶ɔkpa ɔtsan-ɔtsansu Bulu tɔyá agyúmá tsuŋ anisu, támē Bulu ámu kén dé mū féé bwé tsuŋ aní féésú. ⁷Bulu telé mu ɔnjé ámu ɔwan tsuŋ ɔkpa ɔkuṣu anitɔ okugyíkutɔ, méní abópvkpá aba. ⁸ɔnjé Wankíhé tehá ɔku tɔpú nyánsa tší kplá ahá, ɔtehá ɔku é tebí asún. ⁹ɔtehá ɔku tehíé hɔ Bulu gyí, ɔtehá ɔku é tetsá ahá ilɔ. ¹⁰ɔnjé Wankíhé amu kén tehá ɔku túmi ɔtɔpúbwé ofúla, ɔtehá ɔku é teblí asún ání Bulu lípwuwá mu ɔnó. ɔtehá ɔku tetálí bí ɔnjéá itsú Bulu wá pú múa itsú *ɔnjé laláhe wá. ɔtehá ɔku teblí ɔblí bámbá, ɔku é tonú mū así. ¹¹ɔnjé Wankíhé amu nkule tóbwé úni féé, oteye atokiehé ánfí há ɔhagyícha aliā odeklé.

ɔpasua Ámu Igyi Nyankpusa-oyí ɔkule

¹²Nyankpusa-oyí iwí atá itsɔ, támē mū féé líbwé nyankpusa amu. Ali kén igyi Kristo é ní. Mu ɔpasua ámu gyí mu nyankpusa-oyí ámu ní. ¹³Anitɔ aku anigyi Yudafɔ, aku Griikifɔ, aku nkápabi ntéé adíhié, támē bɔpu ɔnjé Wankíhé amu bɔ aní féé asú wá Kristo ɔyulúv kule amutɔ, Bulu lípu ɔnjé ámu kén núná aní féé.

¹⁴Támē mégyí toku kule líbwé nyankpusa-oyí ámu, mboún iwí atá ɔtsan-ɔtsan. ¹⁵Ní yabi ɔblí ɔbée, “Mma nyankpusa-oyí ámu iwí, tsúfé megyí ibi ngyi” á, ilosuná ání megyí nyankpusa-oyí ámu iwí atá ogyi? ¹⁶Ní isu é ɔblí ɔbée, “Mma nyankpusa-oyí ámu iwí, tsúfé megyí nsíbi ngyi” á, ilosuná ání megyí nyankpusa-oyí ámu iwí atá ogyi? ¹⁷Ní nsíbi nkule gyí nyankpusa-oyí ámu féé á, nkáli ɔbóbwé obónu asún? Ntéé ní isu nkule gyí nyankpusa-oyí ámu féé á, nkáli ɔbóhwé atá afú? ¹⁸Támē Bulu lípu iwí atá tsɔtsɔɔtsɔ bwé nyankpusa-oyí ámu, ɔlɔpu kugyíku yi ɔtínéá odeklé. ¹⁹Ní iwí ntobí ámu igyi toku kule a, nkáli nyankpusa-oyí ámu ibóbwé? ²⁰Iwí ntobí ámu itsɔ mū, támē mū féé líbwé nyankpusa-oyí amu ní.

²¹Mú su nsíbi méetalí bláa ibi ɔbée, “Fuma labi há mí!” ekekéeké. Nwun é méetalí bláa yabi ɔbée, “Fuma labi há

mí!” 22 Ní akı a, iwi ató ámúú anidékúú aniaa ilopon amu iwi téhian ní. 23 Mú ámúú anidékúá obú ıma mísú ámu anitobú dun ní. 24 Táme anitamakleá ahá buwúun amu é anitçpó ató tin ní. 25 Táme anitamapó ató tin ani iwi ntobi ámúú ibu akíle amu. Bulu lóbwé ani iwi ató ámu alı, méni abóbu mó ámúú ıma numnyam amu, ki mísú wankláán. 26 Fówun ıkulebwé bétsiá amútó, méni gyɔpı okpítá bına a, bına é lakpítá gyɔpı. 27 Ní nyankpusa-oyí ámu iwi tɔku dé ɔsin wúun a, nyankpusa-oyí ámu féé towun mó. Ní bekánfú mútó ku é á, ansi tegyi nyankpusa amu.

27 Yoo, ayá nkápá. Kristo ɔyulóv kule amu mlı féé mlıgyí. Mlıgyí mó ɔpasua ámu ní. Mlıtó okugyíóku gyí mó nyankpusa-oyí ámu iwi tɔku. 28 Bulu léhíhíe íní féé wá mó ɔpasua ámvtó. Gyankpapu, *sumbí ayɔpú. Nyɔcsı, Bulu ɔnósú atɔipú, saasi, ató asunápú. Mú ɔma a, ofúla abwepú. Amúá buvu ilotsá túmi, buale agyípú, ahande pú ɔblíi bambá ablípú. 29 Amú féé gyí sumbí ayɔpú? Ekekeeké! Amú féé gyí Bulu ɔnósú atɔipú, ntée ató asunápú, ntée ofúla abwepú? lméeba mútó alı! 30 Amú féé bu ilotsá atokiehé? Amú féé téblí ɔblíi bambá, ntée amú féé tetálí nú ɔblíi bambá ámu asi? 31 Mlibo mbódí amlidunka atokiehé ámvtó móá idehián dun.

Nélasúná mlı ɔkpa ání idvn íní tsía mútó.

ɔdwe

13 ¹Ní ntetálí bli anyánkpúsa pú Bulu-abɔpu ɔblíi féé, táme ntamadwé mí aba á, ngyi fé ɔkan ntée gbémgbéléí ání bvde mó da, ıdelín kóklukúú. ²Ní mbu Bulu ɔnó asúnblí, Bulu asun ɔnaínhé bi pú hógyi kpɔnkɔntiá ntetálí púpúlí abu, táme mma mí bá iwi ɔdwe á, mómu mma labi kuvu. ³Ní nɔpú mí ató féé kíé ahiánfó, nɔpú mí iwi há mbée buwáa mí ogýá, táme mma mí bá iwi ɔdwe á, mma labi há ɔhaa.

⁴Ahá ɔdwepú tenyá ıklvn, ɔbu awitóle. ɔma olu, ɔtamaká ɔnótó, ɔtamatsú iwi. ⁵Otobú ató, ɔma ɔnsípe. ɔtamakósí nyá ɔbló, ɔtamahó asún wá iwító. ⁶ɔtamatsúlá asukpan,

ɔnɔkwali otobuo. ⁷Otenyá klun há tógyító, ɔtɔhɔ asúnsú gyi. Mu ansí tedínká asúnsú, ototomi é.

⁸Ódwé mó itamatá, támē Bulu ɔnɔ asúnblí bɔmɔ ɔnɔ. Óblí bámbá blí béká itin, asónbi é ibéba bɔtsvn. ⁹Tsúfē animɔkúnyá bí tógyító tá, animɔkúnyá blí Bulu ɔnɔ asún é yi. ¹⁰Támē ɔjéjtó atokiehé ánfí fée imɔfun. Ní móá 1ɔfvn yi ibá á, íni fée bɔfwí.

¹¹Igyi fée íni. Bréá ngyi kebi á, nɔtɔí fée kebi. Mí atɔ bwéhé pú mí asvn susúhe fée lɔbwé fée kebi. Támē séi ánfí nadan a, nasí nyebitɔ bwéhé ámu fée bwé. ¹²Séi á, anidé atá kí fulaa fée ogyásitɔ anidé mó kú. Bré iku béká a, abówun mó wankláán. Séi á, aní atɔbí mɔfun. Óma a, abéba békí mó fée alá Bulu yin aní.

¹³Ónɔkwali a, atoku asa ánfí obétsiá ní. Hógyi, ɔkpakú pú ɔdwé, támē ɔdwé dvn mó fée.

Óje Wankíhé Atokiehé Bámbá

14 ¹Mlidunka ɔdwé ɔkpa, amlidunka ɔjéjtó atokiehé é. Móá 1dvn a, Bulu ɔnɔ asúnblí. ²Tsúfē ní ɔkv dé ɔblí bambá blí á, megyí anyánkpúsa ɔdebláa, Bulu ɔdebláa. Óhaa tamanú mó así, tsúfē mu ɔjé dé asvn ɔnaínhé blí. ³Támē ɔhá ání ɔde Bulu ɔnɔ asún blí mó á, ahá ɔdebláa, ɔdepuvúa amó abudan hógyitɔ. ɔdepuwá amó ɔwvnlin, ɔdepuwlí amó 1klun é. ⁴Óhá ání ɔde ɔblí bambá blí nkule tényá ɔwvnlin Bulusúmtó. Támē ɔhá ání ɔde Bulu ɔnɔ asún blí mó tɔwá ɔpasua amó ɔwvnlin.

⁵Tekí ndekléá mlí fée mléblí ɔblí bambá, támē ní mlidé Bulu ɔnɔ asún blí á, ibu mi alé dvn. Tsúfē Bulu ɔnɔsú ɔtɔípú dvn ɔblí bambá ɔblípú. Nkétí ní ɔblí bambá ɔblípú amó tetálí lé mó así, méní ɔpasua amó bénya ɔkv tsú móntó. ⁶Mí apíó, ní naba mlí wá séi békí ɔblí bambá kv, mmelé mó así á, labi mɔmu ibówa há mlí? Támē ní neblí asún, nehá mlébi asún, ntéé neblí asvn lesúnahé kv, ntéé neblí Bulu ɔnɔ asún kv, ntéé súná mlí atá á, ibówa labi há mlí dvn.

⁷Mlupukí itzá fedá mó itotsúlá, fée ikwe, ɔténte ntéé ɔkpé aná. Ní fvmeda mó itsula wankláán á, butamanú mó así.

8 Ní klunsi ɔdapó mébi dá mó á, ɔhaa tamanú mó asi, dídá ató yó isá. 9 Ali kén ní mlidé ɔblú ání ɔhaa médé mótó nu blí á, mlidétó wá afútó ní. 10 ɔblú tsotsotsa bu oyító. Kugyíku ülçfun, ibu mó ablípó anulé. 11 Táme ní ɔku dé ɔblú ku blí, mí é mmedé mótó nu á, ntamanú mu asi, mu é ɔtamanú mí asi. 12 Mú sv íníá mlhié mlidé *ɔŋe Wankíhé atokiehé ámu dunká á, mlíkvli móá ibówa ɔpasua ámu ɔwvnlin.

13 Íní sv ɔhá ání ɔteblí ɔblú bámbá ɔkóli Bulu mó asinu, méní ɔbetalí le mó asi súná mó anupó. 14 Tsúfē ní ndepu ɔblú bámbá bó mpái á, mí ɔŋé dé mó bɔ, táme mmedé asún ání ndeblí asi nu. 15 Nkálí mee nɔbwé? Nɔbɔ mpái ɔŋétó bré kvtɔ, pú mí agywun é bó mó bré bámbátó. Ali kén nówá ilv ɔŋétó, pú mí agywun wá mó bré kvtɔ é ní. 16 Tsúfē ní fóde Bulu kanfú ɔŋétó pé á, nkálí ibóbwé ɔhá ání ɔmedé mó asi nu ɔbetsa fú? Nkálí bëtsa fó Bulu ipán da ní bumédé asún ání fudeblí asi nu? 17 Fíalí fude Bulu ipán da wankláán, táme utamawá fú bá ɔwvnlin.

18 Nedá Bulu ipán ání nteblí ɔblú bambá dvn mlitɔ okugyíku. 19 Táme ní afia a, ntekleá néblí asún anu pé ání ɔhagyíha obónu mó asi, ibóbwá amú é dún ání néblí asún mpím-dú (10,000) ɔblú bámbátó ání ɔhaa mónu mó asi.

20 Mí apió, mlumábwe agywun fé nyebí. Mlìbwé iwi fé kebi-bɔbwé lakpanbwetɔ, táme mligywun fé ahande. 21 Bɔwanlín wá Bulu asún ámvtɔ bee,

“Nótói tsvn afɔósú, bëbláa mí ahá ɔblú bambá.

Mú ó á, mí ahá bumónu mí ɔme.” Ani Wíe léblí.

22 Íní sv ɔblú bambá blí igyi osúna há ɔmátfɔ, megyí ahógyipu. Bulu ɔnó asún blí é igyi osúna há ahógyipu, megyí ɔmátfɔ.

23 Ní ɔpasua ámu ifia, ɔhagyíha dé ɔblú bambá blí, ɔha bambá pú ɔmátyín bebá mlitɔ á, buméebli bee, mli nwun layíntá? 24 Táme ní mli féé mlidé Bulu ɔnó asún blí, ɔmátfɔ ntéé ahá ání bvtamanú mótó bebá mlitɔ á, amú onutó bɔyɔ asún ámvtɔ, nú iwiiasi ání babwé lakpan. 25 Ibéha amú kluntɔ asún bélun ɔwan, bëda akpawunu, kánfú Bulu bee, “Lélé, Bulu bu mlitɔ.”

ɔpasua Ámvtɔ Nhíhié

26 Mí apió, ní mlebá befia Bulu osúmkpá, mlitɔ ɔku tɔwá ilu, ɔku tosúná ató, ɔku towun ató, ɔku teblí ɔblí bámbá, ɔku é tonú mó asi á, bubwée mó puwa ɔpasua ámu ɔwunlín. 27 Ní akv béblí ɔblí bámbá á, bubwée ahá abanyó. Ní bvtso kúráá á, abasá. Bublí mó ɪkule-kule, méni ɔku ɔbélé mó asi. 28 Ní ɔhaa má ofíakpa iuvá ɔbélé mó asi mó á, bukpá ɔnó bun, amúva amú Bulu abvtɔi nklobítɔ. 29 Bulu ɔnósú atɔípú abanyó ntéé abasá bvtói, atráhe abuyɔ amú asvn blíhé amvtɔ. 30 Táme ní Bulu olé ató súná ɔkvá otsie ofíakpa iuv á, Bulu ɔnósú ɔtɔípú ámu osíi tɔí, ɔhá ámu ɔbli tɔá alawun. 31 Mli fée mléatalí bli Bulu ɔnó asún ámu ɪkule-kule, méni mli fée mlösuan tɔku tsú mvtó púwá iwi ɔwunlín. 32 Bulu ɔnósú atɔípú amú bonyáa túmi ɔnjé ámúv iide amú kpa amúsú, méni bótɔi há amú aba ɔkpa. 33 Tsúfē Bulu asún lolwií, omegyí basabasa.

34 Ní ɔpasua ámu ifia a, atsi bubwée díin. Buma ɔkpa tɔí. Bubá iwiásí fé alia Mose Mbla léblí. 35 Ní budekléá bónu asvankutɔ á, bufíte amú akúlu wóyítá, tsúfē ibu péliá ɔtsi ɔbótɔi ofíakpa.

36 Mlilahogyi mliaa, mli wá Bulu asún ámu ilotsuá asi? Ntée mli nkule látsɔ mó nu? 37 Ní ɔku dékú ání Bulu ɔnósú ɔtɔípú mugyi, ntée ɔbu ɔnjétá atokiehé ku á, iwánki mu ání ani Wíe onutó mbla ígyi ndewanlín sisí mli. 38 Ní ɔmɔho asún ánfi á, mli é mlumáhɔ mu asún.

39 Mí apió, íní su mlípri ání mléblí Bulu ɔnó asún, táme mlumábláa ɔhaa mliaa, ɔmáblí ɔblí bambá. 40 Mlibwe tógyító dinka mó ɔkpasu wankláán, ifvn.

Kristo Kusú tsú Afúlitɔ

15 ¹Mí apió, séi á, nkáun mli *asvn wankláán ámúv neda mó ɔkan súná mli, mlilzhɔ mósú gyí, mli hógyi ilu mósú ámu. ²Asún ánfi ɔbéha mli nkpa ání itamatá, ní lélé mlilzhɔ mósú gyí ní. Táme ní mlekíná mósú hogyi mó á, mli hógyi labwé kpaal!

³Tsúfé asún ání ihié dehián bɔpvhá mí nɔpvba mli ígyi. Múgyí, Kristo lóbowu ani lakpan sv, fé alia Bulu asvn wanlínhé amu léblí. ⁴Bopulá mv, Bulu lókvusúa mu tsú afúlitɔ eke sáásí fé alia Bulu asvn wanlínhé amu ilesblí. ⁵Olele iwi ɔwan súná Petro. Mú ɔma a, olele iwi ɔwan súná sumbí ayɔpú dúanyɔ ámu féé. ⁶Íni ɔma a, olele iwi ɔwan súná mu abúopu tsɔtsɔtsɔá bvduń ahá lafanu (500) ɔtsawule. Amútɔ akv bawú, támē ɔdvudɔ buträá butsie nkpa. ⁷Olele iwi ɔwan súná Yakobo é. ɔma a, olele iwi ɔwan súná sumbí ayɔpú ámu féé.

⁸Itrahé-trahé a, olele iwi ɔwan súná mí onutó ánfı nesin ɔma ba anfi. ⁹Tsúfé mígyí sumbí ayɔpú ámvtɔ ɔkvsu ní. Teki mmɔfvn ání béti mí sumbí ɔyɔpú kúráá, tsúfé nedinká Bulu ɔpasua ámusu. ¹⁰Támē Bulu awitɔle sú nde namlí ali. Mu awitɔle amu imɔbwé kpaali. Tsúfé nayá agyómá dvn amútɔ okugyíóku. Támē megyí mí ɔwunlín nɔpvý mó. Mu awitɔle amu dé mí kpa. ¹¹Íni sv ní mlétrá da asún ámu ɔkan o, amú o, múa idehián gyí mlilshɔ ani asún ámusu gyi.

Anı Kvusú Tsú Afúlitɔ

¹²Ní anitedá Bulu asún ámu ɔkan aniaa, Bulu lókvusúa Kristo tsú afúlitɔ á, ntogyi sú mlitɔ akv mó bée, awupú bvmɔkvusú tsú afúlitɔ? ¹³Ní awupú bvmɔkvusú mó á, idesuná ání Bulu mókvusúa Kristo é. ¹⁴Ní Kristo mókvusú tsú afúlitɔ á, tekí ani asvn wankláán amu ɔkanda igyi kpaali. Mli mósú hogyi é igyi kpaali. ¹⁵Ní Bulu tamakúsúa awupú mó á, mórmó afunu anidéwa tun Bulu ɔnɔ, blí aniaa alakúsúa Kristo tsú afúlitɔ. Ní ɔtamakúsúa awupú á, mórmó asún ánfı uma mótɔ. ¹⁶Ní ɔmókvusúa amú mó á, mórmó ɔmókvusúa Kristo é ní. ¹⁷Ní ɔmókvusúa Kristo a, mórmó kpaali mlilahɔ mu gyi. Idesuná ání mlilasin lakpantɔ. ¹⁸Mórmó itráa desuná ání Kristo ahógyipuá bawú é bafwí. ¹⁹Ní ɔyí ánfítɔ nkpa nkulesú ani ansídun Kristosu mó á, mórmó ani tlá bu nwé dvn ɔhagyíóha.

²⁰Támē ɔnɔkwaliá ıda gyí, Bulu lakúsúa Kristo tsú afúlitɔ. Kristo labwé ahá ání Bulu ɔbókvusúatɔ ogyankpapu. ²¹Ali

ámúú lowu léba tsun nyankpusasu ámu a, alí kén kusú tsú afúlito é ileba tsun nyankpusasu ní. 22 Tsúfē alí ámúú ahá bwtowú amúa *Adam ikuλebwe su ámu a, alí kén amúa Kristo ikuλebwe su amó fée bénya nkpa ní. 23 Táme anito okugyíčku bu mu bré. Kristo Bulu légyankpá kúsúa tsu afúlito. Ní Kristo oyinkí bá a, mu é obókusúa mu ahá fée. 24 Mú ɔma a, Kristo obégyi ɔŋjet̄s túmi laláhe, iwíegyí pú túmiá ide ɔyísú gyí féésú asa ɔyí obómo ɔnɔ. Mú ɔma a, obéyinkía iwíegyí ámu wá ani Sí Bulu ibit̄. 25 Tsúfē ilehián ání Kristo obégyi iwíe kpéfun bréá alagyí mu alupú féésú, pú mu ayabi tsá amúsú. 26 Olupú tráhe ání obéhi gyí lowu. 27 Tsúfē Bulu asun wanlínhe amu ileblí obéε, “Bulu lípu tógyít̄ wá mu asi.” Íni imosuná ání Bulu bu Kristo asi. 28 Ní Kristo ogyi tógyít̄sú tá á, obópu twi wá Bulu asi. Muléha mu túmi dínká tógyít̄sú, fówun Bulu é obégyi tógyít̄á ibu ɔtínegyíctinésú.

29 Ní Bulu mókhusúa awupú á, ntogyi sú ahá bude asú bɔ há ahá ání bawú? Ntogyi sú bέha bɔbɔ amú asú há amú? 30 Ntée ntogyi sú ani mó abópu ani nkpa pléí brégyíbré? 31 Mí apió, nekáse, ntefia alowusu ekekegyíeke! Igyi t̄á ntɔpútsú twi ání mlia ani Wíe Kristo Yesu mlulabwé ikuλe. 32 Mú su kpaali nɔkɔ Efesofɔá bugyi fé mbwirkítá-at̄? Ní Bulu mókhusúa awupú mó a, “Mómú mlíha agyi, awi, anu, tsúfē ɔke sesere anilawú.” Fé alia bɔwanlín wá Bulu asún ámuto.

33 Mlumáha ahá ání buteblí asún ánfı odu abumle mli! Tsúfē ahande bee, “Mba laláhe gyí teyíntá ɔha.” 34 Mlulabwé agywun wankláán, amlisi lakpan bwé. Tsúfē mlut̄ akv bwtépí bumeiyín Bulu. Nde asún ánfı wanlín sísi mli púsúpa mli.

ɔyulúvá Abópkúsú Tsú Afúlito

35 ɔku obéfité obéε, “Nkáli Bulu obókusúa awupú? ɔyulúv mɔmu bɔpkúsú?” 36 ɔha mimláhe! Bi ání ní fodú ató-abí á, utɔplí asa itɔkwé. 37 Megyí itóbí ámúú fɔpwá ɔsulút̄ ámu gyí obán amúú itedan amu. 38 Bulu tehá mó ɔyulúv pɔpwé

ání mu onutó odekclé. Ḍtehá ató-abí kugyíku mú ɔyvlúv ɔtsan.

39 Ali ámúú ató-abí ɔtsan-ɔtsan búv inu ámu a, alí tógyító ɔyvlúv igyi ɔtsan ní. Anyánkpúsa, mbwí, mbubwi pú ntsutso aye féétó okugyíku ɔyvlúv ɔtsan.

40 Ḍsúsú-ató bu inu, ɔsulúsuv-ató é bu inu. Mú féé ibu ɔyvlúv ɔtsan-ɔtsan. Ḍsúsú klé numnyam ɔtsan, ɔsulúsuv klé é numnyam ɔtsan. **41** Owí numnyam igyi ɔtsan há ɔtsra. ɔtsra klé é igyi ɔtsan há ntsrakpabi. ɔtsrakpabi kugyíku ná ɔtsan, mú numnyam é ina ɔtsan há mú bá.

42 Ali ibbwé bréá Bulu ɔbókvusúa awupú ní. Ani ɔsulúsuv ɔyvlúv anfí itowú, pló ánfi ibtsvn ɔtsan há múa Bulu ɔbókvusúa tsu afúlitó, tsúfé mú múa imóowu ekekeké. **43** Ani ɔyvlúv anfí tópón bréá bopúlá múa, támē ní Bulu ɔkúsúa múa á, itenyá ɔwunlín, wá numnyam. **44** ɔsulúsuv-ɔyvlúv igyi séi, támē ní Bulu ɔkúsúa múa á, ibbwé ɔnjétó ɔyvlúv. Tsúfé alí ámúú ɔsulúsuv-ɔyvlúv bu inu ámu á, alí ɔnjétó klé é bu inu ní. **45** Bulu asvn wanlínhé amu lébláa ani ɔbée, “*Adam gyankpapu amu lóbwé ɔkiankpapu.” Támē Adam tráhe, ogyi Kristo amu múa gyí Ḍnejá Ḍtehá nkpa. **46** ɔsulúsuv-ɔyvlúv anitegyankpá nyá asa anitebenya ɔnjétó klé. **47** ɔsulútó-isi Bulu lópwewé nyankpusa gyankpapu, ogyi Adam amu. Kristo, amúú obuo amu múa otsú ɔsúsú. **48** Nyankpusa okugyíku bu ɔsulúsuv-ɔyvlúv fé Adam, támē ani ɔsúsuv-ɔyvlúv múa bóbwé fé Kristo klé. **49** Ali ámúú anigyi fé ɔsulúsuv Adam amu a, alí kén abóbwé fé Kristo amúú otsú ɔsúsú ámu é ekekú ní.

50 Apíó, tóá ndeblí gyí, ani ɔyvlúv anfí igyi ɔyvlúv múa obugya anfí iméenya ogyíkpá *Bulu iwíegyí ámvto. Tóá iteyíntá iméetalí nyá ogyíkpá tóá itamayíntató.

51 Támē mliyaa asv amlinu asvn ḥaínhé kvá Bulu lalé súná mí. Ḍbée, megyí ani féé obówu, támē ani féé ɔyvlúv bétse. **52** Ní ɔkpé tráhe ifúlí pé á, ani féé abétse ɔtsawule pé. Bulu ɔbókvusúa awupú ámu. Amú ɔyvlúv iméetrá yintá, ɔbétse ani nkpa atsiápú é féé. **53** Tsúfé ilehián ání Bulu ɔbétse ani ɔyvlúv anfí itowú pló ánfi, há ani ɔyvlúá itamawú,

utamapló. ⁵⁴Ní ibá mótó ání Bulu latse tóá itowú, bwé mó tóá utamawú, tóá ictopló é lábwé tóá utamapló á, inú Bulu asun wanlínhé anfi ibéba mótó ní. Obéé, “Batú lowu así plíplíplíplí. lsugyí onutó laba.”

⁵⁵Bulu asun wanlínhé ku é léblí ɔbée, “Óo lowu,

nkúnú fú ɔkpe bv?

Nkúnú fú lsugyí bv?”

⁵⁶Lakpan igyi ɔkpe ání itɔmá, Mose mbla ámu é itehá lakpan túmi. ⁵⁷Nkálí kúráá abókvku da Bulu ɔpán? Mvláhá anilatsvn ani Wíe Yesu Kristosv gyi asu.

⁵⁸Mó su apió adwepó, mlili kínkíinkín, mlumákpunkí. Mlisi mli iwi féé ha Bulu agyúmá brégyíbré, tsúfē mluyin ání mli gyumagyihé móobwe kpaalí.

ltswítswi Ha Yerusalem Ahiánfɔ

16 ¹ltswítswi ha Bulu ahá ání bvbv Yerusalem asún ámu é á, mlbwé mó fé ali ámúú nebláa ɔpasua ámúú ibvbv Galatia ɔmátó mbéé bubwéé mó ámu. ²Obagyíha ɔkú mu kóba alia otényá ɔná, ɔle ku yaí Kwasiedagyíkwasieda. Mlumágyo mliaa mbá asa amlutswítswi mó. ³Ní nebá á, nówanlín nwulú há ahá ání mli onutó mléle mliaa, bvpúú ató ámu ya Yerusalemfɔ ámu, pólé amú súná amú. ⁴Ní ibv aléá nýyó á, mórmú bóbua mi yó.

Paulo ɔkpatu Nhíhié

⁵Ní nkúsú tsú Makedonia a, néba mli wá, tsúfē ndekléá nótvn inu asa néba. ⁶Fíali nétsiá mli wá kplobí. Fíali kúráá nétsiá inu nyankpu múa atsalí bré ámu féé, fówun mlulasí mí ɔkpa nayá ɔtínegyíɔtínéá nýyó. ⁷Séi mó á, mmedékléá néba beka tsvn mli wá keke. Ní Bulu lótsulá á, nétsiá mli wá kplobí.

⁸Táme nétsiá Efeso nfí kpéfun Pentekoste eke ámu. ⁹Tsúfē ɔkpa kpónkpontí lafinkí há mí ání nýyó agyúmá ání ibówa labi. Ibv mótsá mí alupó tsotsotsó bvbv nfí mó.

¹⁰Ní Timoteo owié mli wá á, mlumáha ifú ikita mu, tsúfē ani Wíe agyúmá ámu kén ɔdeyó fé mí. ¹¹Mlumáha ɔhaa ɔkí

mu ansító kótíkótí. Mlisi mu ɔkpa wankláán oyinki bɔtu mí, tsúfē ntsie ngyo mua ani apió atráhe amu.

12 Ani píó Apolo asún ámu a, nalíí musu mbéé, obúo apió ámu ba mlí wá, támé omedékléá ɔbéba séi. Ní onyá ɔkpa á, ɔbéba.

Asún Tráhe

13 Mlída iwisu, amlílu kínkíínkín mlí hógyítɔ. Mlíwa klvn, amlíwa iwi ɔwvnln. 14 Mlípu ɔdwé bwe mlí tógyító.

15 Mí apió, mlyin ání Stefana mua mu wóyító ahá gyí agyankpapvá bedamlí klvntɔ Akaia nsáintɔ. Basí iwi há, bvde Bulu ahá ámu súm. 16 Nokókóli mlí, mlíba iwiasi ha amúa ahá ání béba betsíá amútó, bópu nsi yó agyúmá ámu.

17 Ansí lagyi mi ání Stefana mua Fortunato pú Akaiko baba mí wá. Tsúfē bvde mlí ɔbwékpá bwe. 18 Bawá mí atetɔ-ɔnlín wankláán, fé alí ámúú bɔwa mlí ámu. Mlíbu ahá ánfí odu.

19 ɔpasua ámúú ibu Asia amu féé bvde mlí tsiá ha. Akwila mua Priska pú ɔpasua ámúú ibu amó wóyító amu é behá mlí tsiá wankláán ani Wíe idátó. 20 Apió aba ámu féé behá mlí itsiá gyágýágyá.

Mlulata aba puta Kristotɔ.

21 Mí Paulo onutó lapó mí ibi wanlín íni, ndepuhá mlí tsiá.

22 Ní ɔkv tamadwé ani Wíe Yesu a, ılwíí dñn musu!

Marana-ta! (Mú así gyí, “Ani Wíe, ba!”)

23 Ani Wíe Yesu Kristo ogyií mlí bvale.

24 Ania ani Wíe Kristo Yesu ıkvlebwé su ntehíé dwé mlí féé. *Amen!